

Hyvinvoiva mieli oppii ja oppiva mieli voi hyvin

- suunnitelmallinen hyvinvoinnin edistäminen koko kouluyhteisössä on avain oppimistulosten paranemiseen

Kasvatus- ja opetusalojen peruskoulutusohjelmiin pitäisi lisätä mielenterveys- ja hyvinvointiosaamista, ja niihin liittyvää korkeatasoista täydennyskoulutusta tarjota työajalla. Opetus- ja kasvatusalan hyvinvointityön johtamisen osaamista tulisi vahvistaa.

Kouluissa pitäisi rakentaa hyvinvointia tukevaa toimintakulttuuria suunnitelmallisesti ja tietoperustaisesti. Koulujen, opiskeluhoitopalveluiden sekä yhteiskunnan muiden palveluiden ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä tulisi vahvistaa. Myös kotien ja koulujen välistä yhteistyötä olisi tärkeä lisätä.

Muutosta tulisi tukea kansallisesti.

Mikä on tilanne kouluissa nyt?

Kansainväliset suositukset (mm. WHO 1998; EU, 2024) painottavat koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja mielenterveyden edistämistä monitoimijaisella yhteistyöllä. Suomessa kasvatusta ja opetusta tukevat korkealaatuiset kansalliset opetussuunnitelmat. Niiden tavoitteena on oppimisen lisäksi edistää muun muassa oppilaiden hyvinvointia, osallisuutta ja mielenterveystaitoja.

- Yhteisöllinen ja monialainen hyvinvointityö ei kuitenkaan ole vielä kansallisesti yhdenmukaista, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä.
- Suomalaisten lasten oppimistulokset ovat heikentyneet viime vuosina, ja lasten ja nuorten mielenterveydessä havaittu kielteinen kehitys on jatkunut.
- Opettajien ja rehtoreiden työuupumus sekä kuormittuneisuus ovat lisääntyneet.
 - ◊ Opetusalan suurimpia osaamistarpeita vuoteen 2030 mennessä ovat mielenterveyteen sekä oppilaiden erityistarpeisiin ja tukeen liittyvä osaaminen.
 - ◊ Rehtoribarometrin (2025) mukaan koulujen johtajat kaipaavat lisää mm. kouluyhteisön hyvinvoinnin, kriisitilanteiden sekä sosioemotionaalisten taitojen osaamista.

Mitä tulisi tehdä?

Koulun ilmapiiri, oppilaiden sosioemotionaaliset taidot ja hyvinvointi ovat yhteydessä oppimistuloksiin ja opettajien hyvinvointiin. Hyvinvointiin panostava koulu luo vankan perustan oppimiselle sekä opinnoissa ja työelämässä menestymiselle myöhemmin elämässä.

- Siksi kouluissa tulisi investoida oppilaiden kognitiivisten, sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen vahvistamiseen samanaikaisesti: hyvinvoiva mieli kykenee oppimaan ja onnistuminen oppimisessa vahvistaa pystyvyyttä ja mielen hyvinvointia.
- Kouluissa tulisi ottaa käyttöön yhteisiä tietoperustaisia toimintatapoja, rakenteita ja seurannan välineitä, joilla tuetaan ja edistetään toivottua käyttäytymistä, mielenterveyttä ja oppimista. Niiden tulisi olla tiiviisti mukana jokapäiväisessä arjessa.
- Kotien ja koulujen yhteistyöstä tulisi tulla keskeinen painopiste lasten ja nuorten oppimisen sekä mielenterveyden haasteisiin vastaamisessa. Sujuva yhteistyö on olennaista oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja oppimisen tukemisessa.
- Kotien, koulujen ja opiskeluhoitopalveluiden yhteistyötä tulisi tiivistää sekä toteuttaa sitä nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmin ja monialaisesti.
- Opettajien mielenterveystaitoihin liittyvää osaamista tulisi lisätä jo peruskoulutusvaiheessa. Valmiudet tukea oppilaiden mielen hyvinvointia ja oppimista jo työelämään siirryttäessä tukevat tuoreen ammattilaisen työssä jaksamista, ehkäisevät uupumista ja parantavat alan heikentynyttä pitovoimaa.

Oppilaiden hyvinvointiin panostava koulu luo vankan perustan oppimiselle sekä opinnoissa ja työelämässä menestymiselle myöhemmin elämässä.

Hyvinvoinnin ja mielenterveyden edistäminen on vaikuttavinta silloin, kun sitä toteutetaan säännöllisesti koulujen arjessa.

Miten tulisi edetä?

- **Kasvatus- ja opetusalojen koulutusohjelmiin tulisi lisätä mielenterveys- ja hyvinvointiosaamista.**
 - Keinoja myönteiseen vuorovaikutukseen ja ryhmänhallintaan.
 - Osaamista käyttäytymisellä tai mielenterveydellä oireilevan lapsen ja nuoren tukemiseen.
 - Taitoja huolehtia omasta mielen hyvinvoinnista, opettaa mielenterveys- ja sosioemotionaalaisia taitoja sekä edistää hyvinvointia osana yhteisöä.
- **Opetus- ja kasvatustieteen johtamisen hyvinvointiosaamista tulisi vahvistaa.**
 - Sosioemotionaalisten taitojen, yhteisön hyvinvoinnin tietoperustaisen johtamisen sekä monialaisen yhteistyön johtamisen osaamista tulisi lisätä täydennyskoulutuksella.
- **Kasvatus- ja opetusalan ammattilaisille tulisi tarjota laadukasta, tietoperustaista, ajantasaista ja käytännönläheistä täydennyskoulutusta.**
 - Opettajille tulisi taata mahdollisuus kouluttautua työajalla.
 - Kouluttautumisessa tulisi huomioida yksilön, kouluyhteisön ja kunnan osaamistarpeet.
- **Kouluissa tulisi rakentaa tietoon perustuvaa, hyvinvointia ja mielenterveyttä tukevaa toimintakulttuuria.**
 - Koulujen hyvinvointia, oppimista ja oppilaiskohtaisia tukitoimia tulisi suunnitella ja toteuttaa aktiivisesti, oppilaiden ja oppilasryhmien hyvinvoinnista systemaattisesti kerätyn tiedon perusteella.
- **Kouluissa tulisi vahvistaa monitoimijaista yhteistyötä, jossa olisivat mukana kunnat, hyvinvointialueet ja kolmas sektori.**
- **Kotien ja koulujen välistä yhteistyötä tulisi vahvistaa.**
 - Kotien, koulujen ja opiskeluhoitojen välistä yhteistyötä tulisi vahvistaa tarjoamalla perheille riittävästi tietoa kodin ja koulun yhteisistä tavoitteista, yhteistyötavoista sekä vastuista lapsen hyvän kasvun, kehityksen ja oppimisen turvaamiseksi.
 - Koulun henkilökunnalla, oppilailla ja vanhemmilla tulisi olla tietoa kunnan, hyvinvointialueen, järjestöjen ja seurakuntien tarjoamasta tuesta.
- **Muutosta tulisi tukea kansallisesti.**
 - Tukea tarvitaan:
 - ◊ Tietoon perustuvan, kouluyhteisössä tehtävän suunnitelmallisen hyvinvointityön toteuttamiseen ja johtamiseen.
 - ◊ Yksilö-, yhteisö- ja aluetasolla tehtävän monialaisen yhteistyön tavoitteiden laatimiseen.
 - ◊ Lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä vanhemmuuden tukemiseksi tarkoitettujen uusien moniammatillisten yhteistyömallien kehittämiseen, monikulttuuriset perheet huomioiden.

Opettajien ja rehtoreiden perus- ja täydennyskoulutuksiin tulisi lisätä myönteisen vuorovaikutuksen ja ryhmänhallinnan keinoja.

ITLAN RATKAISUT

Itla voi tarjota

Mielenterveys- ja hyvinvointiosaamista kasvatus- ja opetusalojen koulutusohjelmiin sekä täydennyskoulutukseen.

KEINO 1: Itlan kehittämä *Käyttäytymisen tuen* -verkkokoulutus (noin 3 op). Koulutus on tarkoitettu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen pedagogiselle-, kasvatus- ja ohjaushenkilöstölle. Se sopii kasvatus- ja opetusalojen koulutusohjelmiin sekä täydennyskoulutukseen.

KEINO 2: Itlan kehittämä *Ryhmänhallinta ja myönteisen käyttäytymisen tukeminen* -koulutus yläkoulun opettajille (6 lähipäivää, 5 kk koulutusprosessi).

Tukea tietoperustaisen, hyvinvointia ja mielenterveyttä tukevan toimintakulttuurin rakentamiseen.

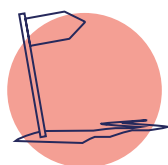
KEINO: Itlan kehittämä joustavasti tehostuva mielenterveyden tuen toimintamalli (valmistuu syksyllä 2025)

Opetus- ja kasvatustieteen johtajille vahvistusta sosioemotionaalisiin taitoihin sekä yhteisön hyvinvoinnin tietoperustaiseen johtamiseen ja monialaisen yhteistyön johtamiseen.

KEINO: Itlan asiantuntijuus ja yhteistyö rehtoreiden muutos- ja hyvinvointijohtamisen kehittämisessä.

LÄHTEET:

- Bear, G. G., Yang, C., Mantz, L. S., & Harris, A. B. (2017). School-wide practices associated with school climate in elementary, middle, and high schools. *Teaching and teacher education*, 63, 372–383. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2017.01.012>.
- Cefai, C., Simões, C. and Caravita, S. (2021). A systemic, whole-school approach to mental health and wellbeing in schools in the EU' NESET report, Executive Summary. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2766/50546>.
- Center on PBIS. (2024). Supporting and Responding to Student's Social, Emotional and Behavioral Needs: Evidence-Based Practices for Educators (Versio 2). Center on PBIS. University of Oregon. www.pbis.org; https://cdn.prod.website-files.com/5d3725188825e071f1670246/664cdc2b5d9a7dc86b343a68_Supporting%20and%20Responding%20to%20Students%20Social%2C%20Emotional%2C%20and%20Behavioral%20Needs.pdf
- Chan, S. W., Pöysä, S., Lerkkanen, M.-K., & Pakarinen, E. (2024). Teachers' occupational well-being in relation to teacher-student interactions at the lower secondary school level. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 68(6), 1137–1154. <https://doi.org/10.1080/00313831.2023.2204114>
- Chan, S. W., Pöysä, S., Lerkkanen, M.-K., & Pakarinen, E. (2025). Teachers' occupational well-being in relation to teacher-student interactions in primary school. *Journal of Early Childhood Education Research*. Volume 14. Issue 1. 2025. 1–27. <https://doi.org/10.58955/jecer.145766>
- European Commission: Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture (2024). Wellbeing and mental health at school – Guidelines for school leaders, teachers and educators, Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/760136>
- Gage, N. A., Lee, A., Grasley-Boy, N., & Peshak George, H. (2018). The Impact of School-Wide Positive Behavior Interventions and Supports on School Suspensions: A Statewide Quasi-Experimental Analysis. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 20(4), 217–226. <https://doi.org/10.1177/1098300718768204>
- Hofkens, T., Pianta, R. C. & Hamre, B. (2023). Teacher-Student Interactions: Theory, Measurement, and Evidence for Universal Properties That support Students' Learning Across Countries and Cultures. Teoksessa R. Maulana, M. Helms-Lorenz & R. M. Klassen. *Effective Teaching Around the Worlds. Theoretical Empirical, Methodological and Practical Insights*. Springer. s. 399–422. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-31678-4>
- Jennings, P. A., & Greenberg, M. T. (2009). The prosocial classroom: Teacher social and emotional competence in relation to student and classroom outcomes. *Review of Educational Research*, 79(1), 491–525. <https://doi.org/10.3102/0034654308325693>
- Lee A. & Gage N. A. (2020). Updating and expanding systematic reviews and meta-analyses on the effects of school-wide positive behavior interventions and supports. *Psychology in the Schools*, 57: 783–804. <https://doi.org/10.1002/pits.22336>
- Leite, L. O., Go, W., & Havu-Nuutinen, S. (2020). Exploring the Learning Process of Experienced Teachers Focused on Building Positive Interactions with Pupils. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 66(1), 28–42. <https://doi.org/10.1080/00313831.2020.1833237>
- OECD, European Observatory on Health Systems and Policies (2023). *Finland: Country Health Profile 2023*, State of Health in the EU, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e7af1b4d-en>.
- Opetusalan ammattijärjestö, OAJ. (2024). Opetusalan työolobarometri 2024. <https://www.oaj.fi/ajankohtaista/julkaisut/2024/opetusalan-tyoolobarometri/>
- Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen. (2025). <https://vipunen.fi/fi-fi/ennakointi/Sivut/Osaamistarpeet.aspx>
- Pakarinen, E., Lerkkanen, M.-K., & von Suchodoletz, A. (2020). Teacher emotional support in relation to social competence in preschool classrooms. *International Journal of Research and Method in Education*, 43(4), 444–460. <https://doi.org/10.1080/1743727x.2020.1791815>
- Penttinen, V., Pakarinen, E., & Lerkkanen, M.-K. (2022). Ohjausvuorovaikutuksen laatu ja esiopettajien työhyvinvointi: kontekstitekijöiden ja työstä palautumisen merkitys. *Journal of Early Childhood Education Research*, 11(1), 97–122. <https://journal.fi/jecer/article/view/114009>
- Pöysä, S., Vasalampi, K., Muotka, J., Lerkkanen, M. K., Poikkeus, A. M., & Nurmi, J. E. (2019). Teacher-student interaction and lower secondary school students' situational engagement. *British journal of educational psychology*, 89(2), 374–392. <https://doi.org/10.1111/bjep.12244>
- Rautanen, P., Soini, T., Pietarinen, J. & Pyhältö, K. (2022). Dynamics between perceived social support and study engagement among primary school students: A three-year longitudinal survey. *Soc Psychol Educ* 25, 1481–1505. <https://doi.org/10.1007/s11218-022-09734-2>
- Salmela-Aro, K., Huotilainen, M. & Ikonen, A. (2025). Rehtoribarometri 2024. Educa Koulutuksen tulevaisuus lippulaiva -esitys 24.1.2025. <https://educaflagship.fi/fi/tietoa-tutkimuksesta/tutkimusalue-4/rehtoribarometri>
- Santiago-Rosario, M., McIntosh, K., Izzard, S., Cohen Lissman, D., & Calhoun, E. (2023). Is Positive Behavioral Interventions And Supports (PBIS) An Evidence-Based Practice? Center on PBIS. [https://assets-global.website-files.com/5d3725188825e071f1670246/651c4d7d5174726ec6dald86_Is%20Positive%20Behavioral%20Interventions%20and%20Supports%20\(PBIS\)%20an%20Evidence-Based%20Practice.pdf](https://assets-global.website-files.com/5d3725188825e071f1670246/651c4d7d5174726ec6dald86_Is%20Positive%20Behavioral%20Interventions%20and%20Supports%20(PBIS)%20an%20Evidence-Based%20Practice.pdf)
- Simonsen, B., Robbie, K., Meyer, K., Freeman, J., Everett, S. & Feinberg A. (2021). Multi-Tiered System of Supports (MTSS) in the Classroom. Center on PBIS, University of Oregon. [https://assets-global.website-files.com/5d3725188825e071f1670246/61dc7e332fd7990f774d1ab0_Multi-Tiered%20System%20of%20Supports%20\(MTSS\)%20in%20the%20Classroom.pdf](https://assets-global.website-files.com/5d3725188825e071f1670246/61dc7e332fd7990f774d1ab0_Multi-Tiered%20System%20of%20Supports%20(MTSS)%20in%20the%20Classroom.pdf)
- Soininen, V., Pakarinen, E., & Lerkkanen, M.-K. (2023). Reciprocal associations among teacher-child interactions, teachers' work engagement, and children's social competence. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 85, Article 101508. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2022.101508>
- Sørlie, M.-A., Ogden, T., & Olseth, A. R. (2016). Examining teacher outcomes of the school-wide positive behavior support model in Norway: Perceived efficacy and behavior management. *SAGE Open*, 6(2), 2158244016651914. <https://doi.org/10.1177/2158244016651914>
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. (16.4.2025). Kouluterveyskysely. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely>
- Virtanen, T. E., Vaaland, G. S., & Ertesvåg, S. K. (2019). Associations between observed patterns of classroom interactions and teacher wellbeing in lower secondary school. *Teaching and Teacher Education*, 77, 240–252. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2018.10.013>
- World Health Organization. (1998). Health promotion glossary. <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-HPR-HEP-98.1>
- World Health Organization. (16.4.2025). Mental health in schools training package. <https://www.emro.who.int/mnh/publications/mental-health-in-schools-training-package.html>

TIENVIITTA

Itlan politiikkasuositukset
2025:2

itla

Itsenäisyyden
juhlavuoden
lastensäätiö